

Krúdy Gyula
Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: **RÉGI MAGYAR ÍRÓ EBÉDJE**

Cím: *9.11.4* Írta **KRÚDY GYULA**

Forrás: *hírlap*

(Hely) (Idő) (Műfaj) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

640. 24

Hely

Idő

1958

Személy

Helyszám

Huszonöt éve, hogy Szindbád, a hajós, aki az élet és a szerelem kalandos hullámain vitorlázott — örökre hajótörést szenvedett. Huszonöt éve, hogy meghalt Krúdy Gyula, az író, aki Szindbád, a tengerész alakját megteremtette s akinek küssé az életét is élte. Stílusosan halt meg, gyertyavilágnál, mert kora — és az Elektromos Művek — kikapcsolta életéből — és villanylámpájából — a fényt. Ez a szinte hihetetlen termékenységu és hatalmas intuíciójú író nem érezte jól magát saját korában és teremtett magának egy soha-nem-volt múltat. Fél lábbal és fél szívvel abban élt, fél lábbal s fél szívvel meg saját korának Józsefvárosában és Obudáján, bormérök, vénkisasszonyok, életből kikopott, esett emberek, kuscéberök s kocsisok társaságában. Nagy és kesernyés művész volt, a szó, a mondat mágiájának páratlan ismerője, az élet ízének nagyszerű ízelelője. Hajdan a kevesek, a kiválasztottak írójának számított. Ma — nagy táborra növekedtek a »kiválasztottak« s a magyar dolgozók széles tömegei szeretik ezt a szeretnivaló író-t. Halála évfordulóján olyan elbeszélést közöljünk, amely megcsillantja sajátos írásművészetének jellegzetes vonását, azt, hogy a jelet múltja tudja varázsolni. Az elbeszélésben saját kezdő-író idejének kesernyés emlékeiről oly megszüpítő derüvel szól, mintha valaha a régmúltban történt volna.

dásából élő, kopott ruházatú úriembert értem, akinek a tolnán kívül nem volt egyebe. Versékből, elbeszélésekből, regényekből akart megélni, éppen ezért érdemes csodálatos életével foglalkozni.

Néha Budán lakott, de ez nem volt célszerű az akkor még kötelező hídpénz miatt. Hídpénz, alagútpénz hiányában néha az összekötő vasúti hídon kellett átmenni a Dunán, ami tekintélyes gyaloglást jelentett.

Azért inkább a Józsefvárosban szeretett megtelepedni, mégpedig lehetőleg olyan házban, amelyben más író, de még hasonló foglalkozású kvartélyos nem lakott kívül. Éppen elég volt egy író egy házban, akinek viselt dolgain el lehetett mulatni a polgároknak (mert a munkálatokat akkor sem olvasták).

Igy például érdekes volt megfigyelni, hogy még az öshaiú, sőt néha elpotrohosodott írók is többnyire reggel, azaz kapunyitás után jártak haza. Nem gyarapították a házmester jövedelmét, mint más, későn járó emberek.

De mikor már teljes bizonyossággal otthon voltak, bezárult az aító mögöttük; akkor is úgy viselkedtek, mintha nem volnának otthon. Mindenféle

eédulákat akasztottak az ajtajukra: »Leveleket és más küldeményeket átvesz a háziasszony.« Vagy: »Mindjárt jövök!« Vagy: »Vidékre utazott.« (Amit álmában szeretett volna.) De kiakasztottak olyan táblát is, amilyent a boltosok szoktak az üzleteikre: »Gyász eset miatt zárva.«

Csodálatosképpen nem szerették ezek az írók, ha a külvilág tudta, hogy otthon vannak.

Talán attól féltek, hogy munkájukban zavarják őket? Nemigen félhettek ettől, mert hiszen azt többnyire kávéházban végezték, de ha otthonukban dolgoztak is, akkor se volt soha annyi teendőjük, hogy abban akadályozták volna.

Valamely más okának kellett lenni, hogy elbújtak látogatóik elől.

Az írók ugyanis kitapasztalták, hogy kellemetes, örömet okozó vagy nevezetesebb szerencsét hozó látogatás nem érheti őket. A levélhordó a jó híreket tartalmazó leveleket mindig más címekre viszi. A lakodalmas vagy bugyellárisal járó látogatók ugyancsak a szomszédba járnak. Az íróknak látogatói kis suszterinasok, követeléseiket szorgalmazó mosonók, néha kocsmárosok voltak mindenféle megörzött cédulákkal, amelyekre jóformán senki sem emlékezett rajtuk kívül.

Ezért bújta el a régi magyar író odvában, ahonnan aggodalmasan figyelte az ajtaja előtt elhangzó lépéseket.

Közben üldögélt íróasztalánál, vagy ágyszélen és mindig valamiben törte a fejét.

Néha úgy törte, hogy két kezébe kellett azt venni, hogy szót ne hulljon attól a malomtól, amelynek zakatolása odabent elkezdődött.

— Mi lesz az ebédvel? — kérdezték mindenféle hangok az író körül.

Erre kellett volna felelni a bölcs vagy bohókás fejnek, mint mindennap megisméltódo kérdésre. Az úgynevezett jótékony gondolatok, a megsegítő ötletek, a szerencsés felfedezések ilyenkor olyan nehezen jönnek meg, hogy már ebéd ideje is elmúlik, amikor az író ráeszmél, hol is kellett volna ebédelni.

(Persze, hogy itt a házban — ahol kis vendéglő volt, mint a legtöbb józsefvárosi házban —, ahol az író már egyszerű-másszor megfordult, bemutatkozott, mint új lakó, parolázott a vendéglőssel, megbeszélte vele a politikai helyzetet, a közéleti viszonyokat, az adók ügyét és a meleg vagy hideg időjárást. Ezen a vendéglősen látszott, hogy van némi sejtelmé az írói mesterseéről, mert márciusi ünnepeken mindig meghallgatta a szavakat, amelyekben az

(Küchler Vilmos rajza)

Csak az ihlet nem mozdult, nem lendült, éji lepke módjára pihent valamely fal-sarokban, miközben a régi magyar író elgondolkozott azokon a költeményeken, regényeken, amelyeket idáig írt, de íme most ebédhez sem tudják segíteni.

Felnyúlt a könyvespolcra és levette onnan azt a sok év előtt megjelent könyvét, amely első sikerét hozta, amelyért el-tették emlékeztükbe az olvasók nevét, amely természetesen némi pénzcskét is hozott a házhoz.

írók saját műveiket adják elő. Az étlapján is szerepet játszott. Komócsy vesepecsenyéje, ez a Komócsy pedig író volt, aki sokat használt kocsmajárásai-val az irodalom népszerűsítésének, lám, még pecsenyét is neveztek el róla.)

De ebéd ideje már elmúlt, a kis vendéglőben leszedték az asztalokat, a háromórás harangszó is megszólalt ama számos tornyok egykében, amely a Józsefvárosból kiemelkedik, az íróasztalon a papírvágókés megtette a magáét, felszeletelte azokat a keskeny papirosokat, amilyenekre az írók írni szoktak, a tintatartó egy bagolyfő komolyságával nézett a még mindig tétlenkedő íróra, a toll engedelmesen várta sor-sát, talán a rothadt alma is kéznél volt, amelyet az író ama német költő módjára szagol-gatni szokott munka közben.

Hogyan élt egy régi magyar író?

A régiség alatt harminc-negyven esztendőnyi időtávlat-gondolok; a magyar író fogalma alatt azt a munkálko-